OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

13.12.2022

1. Valiokunnan lisäkysymys: tietoa rangaistusten määrään/ankaruuteen liittyvästä vertailevasta tutkimuksesta? Erityisesti pohjoismainen vertailu.

Vertailuaineiston perusteella Suomessa ei suinkaan ole Pohjoismaiden lievin rangaistuskäytäntö vaan olemme vertailtavasta yksityiskohdasta riippuen pohjoismaista keskitasoa.

Euroopan neuvoston SPACE-tilastojen mukaan tutkintavankeuksien ja vankeusrangaistuksien yhteenlaskettu keskipituus on Suomessa pohjoismaista keskiarvoa (kuvio 1). Pohjoismaissa rangaistukset ovat lyhyempiä kuin Euroopassa keskimäärin. SPACE-tilastot eivät sisällä valvottua koevapautta, joka Suomessa sisältyy ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Kansainvälinen vertailu ei myöskään ota huomioon eroja rikoslainsäädännössä, seuraamusjärjestelmissä ja rakenteissa.

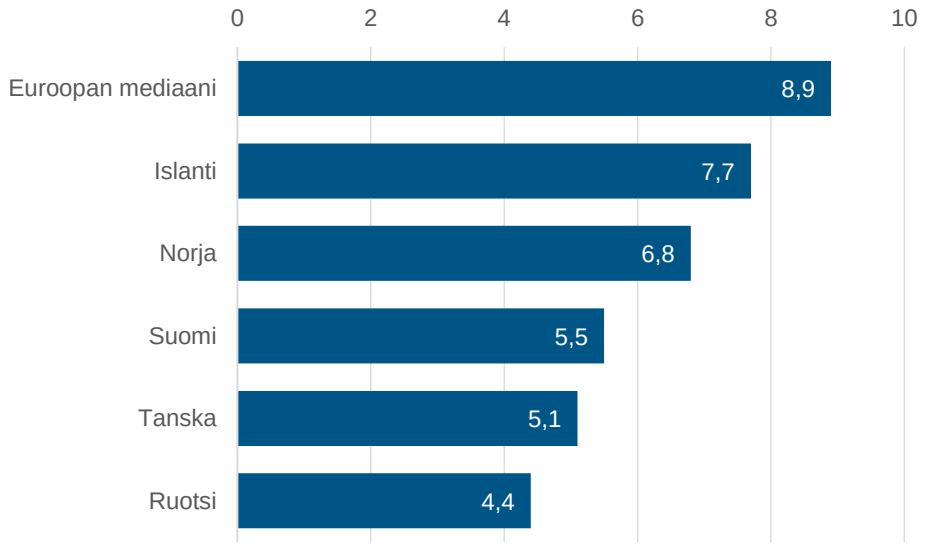

Kuvio 1 Vankeusrangaistusten pituus keskimäärin kuukausina vuonna 2020 (Lähde: SPACE https://wp.unil.ch/space/space-i/annual-reports/)

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Luotettavampi tapa kuvata rangaistusten eroja pohjoismaissa on verrata ehdottomien vankeusrangaistusten keskipituuksia (taulukko 1). Ehdottomien vankeuksien pituuksien osalta Suomi on yli pohjoismaisen keskiarvon.

Taulukko 1 Ehdottomien vankeusrangaistusten keskipituus kuukausina pohjoismaissa (Lähde: Rikosseuraamuslaitos)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Danmark	6,3	7,3	6,9	7,0	8,1	8,2	9,1	10,1
Finland	12,4	12,4	12,4	11,8	11,2	11,1	11,5	11,6
Island	7,6	7,0	7,2	6,8	7,0	7,9	7,3	8,6
Norge	6,3	6,3	6,2	6,5	6,6	6,5	6,8	7,2
Sverige	8,4	8,3	8,7	8,9	9,9	10,9	11,7	12,3

Vankien määrä väestöön suhteutettuna on Suomessa alle pohjoismaiden keskiarvon (kuvio 2). Pohjoismaissa vankipopulaatiot ovat suhteessa pienempiä kuin Euroopassa keskimäärin.

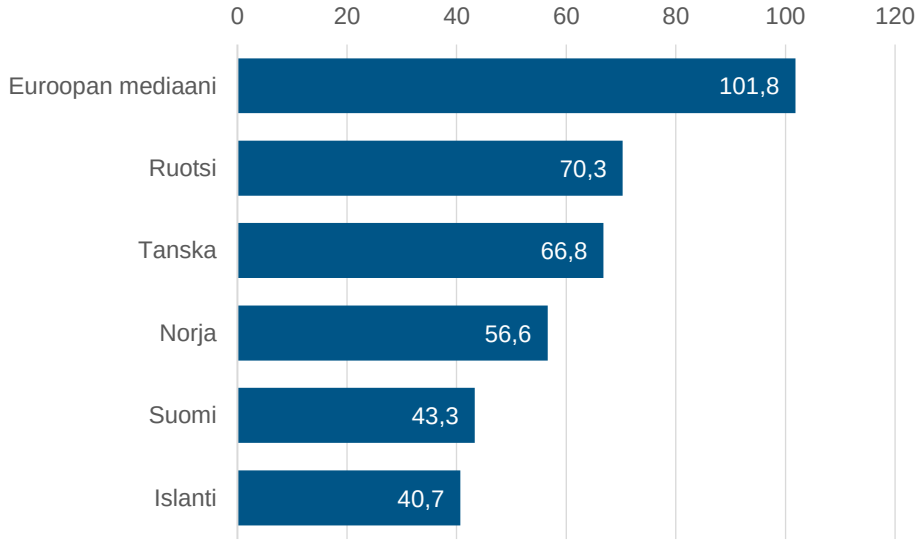

Kuvio 2 Vankien määrä 100 000 asukasta kohti vuonna 2021 (Lähde: SPACE https://wp.unil.ch/space/space-i/annual-reports/)

2. Valiokunnan lisäkysymys: ulkomaalaistaustaisten henkilöiden tekemien rikosten määrä ja/tai laatu

Ulkomaalaisten rangaistukseen tuomittujen määrä on viime vuosina laskenut. Samanaikaisesti heidän osuutensa rangaistukseen tuomituista on kasvanut mutta heidän osuutensa vankeusvangeista pysynyt ennallaan.

Tilastokeskuksen syytetyt, tuomitut, rangaistukset tilaston perusteella oikeudessa tuomittujen tai sakkoon määrättyjen ulkomaan kansalaisten määrä on pitkällä aikavälillä laskenut noin 32 tuhannesta 19 tuhanteen (kuvio 3). Erityisesti laskua on tapahtunut niiden henkilöiden osalta, joilla ei ole vakinaista asuinpaikkaa Suomessa. Vuosien 2020 ja 2021 rangaistusten määrän laskuun on vaikuttanut myös muun muassa tieliikennelainsäädäntöön liittyvien sakkojen määrän romahdus sekä koronaan liittyvät käsittelyviiveet ja Suomeen tulevien matkustajien määrän väheneminen.

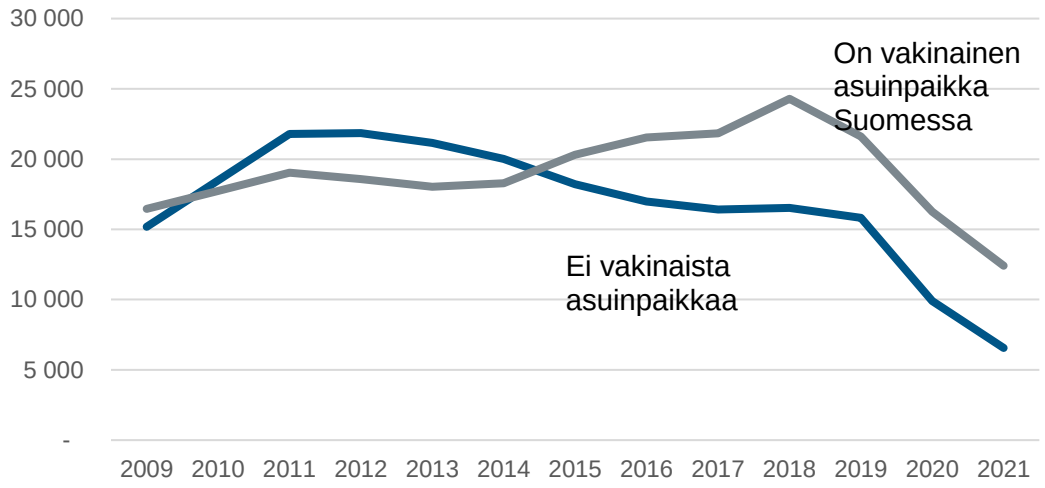

Kuvio 3 Oikeudessa tuomitut, rangaistusmääräyssakot ja rikesakot yhteensä (lkm) – Ulkomaan kansalaiset. Asuinpaikan mukaan. (Lähde: Tilastokeskus)

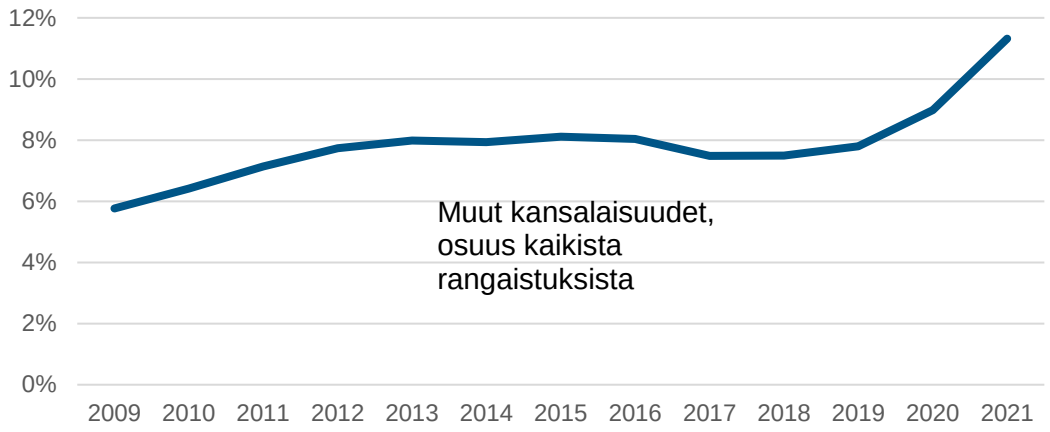

Kuvio 4 Oikeudessa tuomitut, rangaistusmääräyssakot ja rikesakot – Ulkomaan kansalaisten saamien rangaistusten osuus kaikista rangaistuksista (Lähde: Tilastokeskus)

Ulkomaalaisten osuus kaikista tuomituista ja sakkoon määrätyistä on kuitenkin noussut noin kuudesta prosentista noin yhteentoista prosenttiin (kuvio 4). Ulkomaalaisten vankien osuus on kuitenkin pysynyt tasaisena. (taulukko 2).

Taulukko 2 Ulkomaalaiset vangit 2012-2021 (Lähde: RISE Tilastollinen vuosikirja)

Vuosi	Ulkomaalaiset rangaistusta suorittavat vangit	Ulkomaalaiset tutkintavangit	Ulkomaalaisia vankeja yhteensä	Kaikki vangit	Ulkomaalaisten osuus kaikista vangeista, %
2012	261	209	470	3 236	15
2013	279	185	464	3 175	15
2014	266	217	483	3 097	16
2015	277	200	477	3 068	16
2016	314	223	537	3 120	17
2017	334	206	540	3 035	18
2018	295	187	482	2 910	17
2019	293	206	499	2 952	17
2020	282	193	475	2 800	17
2021	288	146	434	2 809	15

Ulkomaalaisten vankien osuus kaikista vangeista on Suomessa alle pohjoismaiden keskiarvon, mutta yli Euroopan mediaanin (kuvio 5).

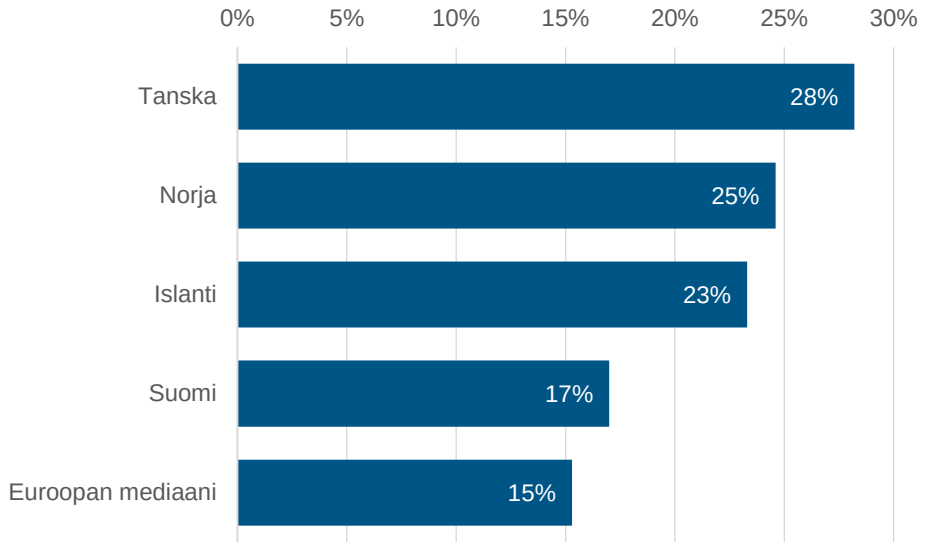

Kuvio 5 Ulkomaalaisten vankien osuus kaikista vangeista vuonna 2020 (Lähde: SPACE https://wp.unil.ch/space/space-i/annual-reports/)

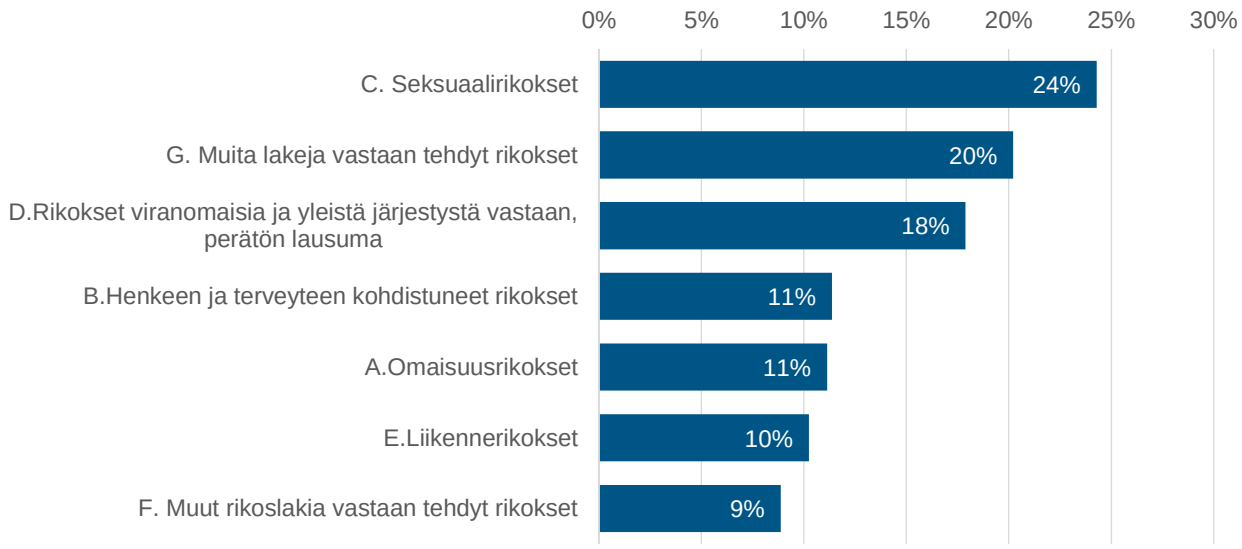

Kuvio 6 Oikeudessa tuomitut, rangaistusmääräyssakot ja rikesakot- Ulkomaan kansalaisten saamien rangaistusten osuus kaikista rangaistuksista rikosryhmittäin vuonna 2021. (Lähde: Tilastokeskus)

Oikeudessa tuomittujen ja sakkoon määrättyjen ulkomaan kansalaisten osuus on suurinta seksuaalirikoksissa ja pienintä liikennerikoksissa ja muissa rikoslakia vastaan tehdyissä rikoksissa (kuvio 6).